

באוצר החיים

פרשת כי תצא

דברי אלקים חיי"ם מאוצרו הטוב של
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

והמה בכתובים בגליונות היו"ל עולת שבת בשבתו
ע"י 'מכון דברי תורה'
מתוכם נאספו כמה אמרות טהורות
לתועלת התלמידים לשנן וללמוד בדרך קצרה

יו"ל ע"י

אוצר הספרים

דישיבת צאנז קלויזענבורג

ברוקלין ניו יארק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כל הזכויות שמורות

©

Copyright

ישיבת צאנז קלויזענבורג

1420 50th St.

Brooklyn N.Y. 11219

718.436.4209

להשיג הגליון בבתי מדרשינו די בכל אתר ואתר

פרשת כי תצא

צא והלחם עם היצר הרע שלך

ואילו הרב שבפארז' מותרע על שאמערקא היא מדינה של שמד, שלא לומדים ומתפללים שם רק שקועים ראשם ורובם בעסקים, והישיבות אינם כהוגן כי מלמדים שמה חכמות חיצוניות וכיו"ב.

עיקר התוכחה – לחבירו בישיבה

וזדו השורש פורה ראש ולענה, שאינו מוכיח את עמיתו היושב עמו בישיבה "למה אינך חס על הזמן היקר ומבטל מתורת אמת, הלא חבל על כל רגע ורגע", אלא הוא הולך להתריע על מה שנעשה במקומות אחרים, ומחמת כן הוא מבלה את זמנו לריק וגם איננו לומד מאומה.

ואין דברי מצבועים ורשעים שאין לבם ופיהם שוה, אלא מאנשים יראים ושלמים שבאמת כואב להם על מה שבפארז' ירוד מצב היהדות, שהיצה"ר מטעה אותם כדי להסיח דעתם ממה שבאמת מוטל עליהם לתקן.

קל יותר לתקן רחוקים

ובן כשעולה בלב האדם לעשות תשובה בא היצה"ר לפתותו שעליו להלחם כנגד היצה"ר של אחרים, ולא כנגד היצר שלו.

וכמו שאמר פעם הרה"ק רבי יהושע מדזיקוב זצ"ל, בעל עטרת יהושע, בדרך צחות, שיהודי בעל הבית לומד בספר ארחות צדיקים וחובת הלבבות שהאדם צריך לקבל יסורים באהבה ואסור להתרעם על מדותיו של הקב"ה, ומכנים את הדברים בלבו היטב, אולם לקיים את

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו.

יצי"ד בלשון הכתוב על **אויבך** דייקא, ולא על האויב או על האויבים, וכי הו"א שיצא להלחם באויב של אחרים.

עצת היצה"ר – להוכיח רחוקים

יש לומר הרמז בזה כי הנה דרך התורה היא שכל אחד יפשפש במעשיו, ואין לך אדם שאין לו שעה אשר בה מתבונן מה יהא בסופי ומהי התכלית, השכם וחסדו והשכם וחסדו, ולעשות שוב ושוב מעשים שאינם הגונים ולשוב ולרדוף אחר תוהו ובוהו, ונמלך בדעתו להטיב דרכיו, ובוחר מעשי בני ביתו ומוכיחם ומדריכם בדרך טובה, ואם הוא ממונה על הציבור הריהו בודק את מעשי אנשי עירו ומסייר בה לראות אם הכל מתנהל כשורה.

אמנם מה עושה היצה"ר ברצותו לקלקל ולסלף את דרך התוכחה של הוכח תוכיח את עמיתך, שהרי אם ראש הישיבה ישגיח על הבחורים שלו שילמדו, והרב ישגיח על בני עירו, וכל אחד ישם לב לראות אם בביתו מתנהל הכל כשורה, מה טוב ומה נעים הוא.

לכן הוא נותן בלב הרב שבאמערקא לדאוג על מה שנעשה בפארז', ומטעה אותו כי הוא חייב לתקן שם את מצב הדת ולדאוג שיהיו שם מקוואות, ומכנים דאגה בלבו על השמועה שהגיעה לאזניו כי בקצה העולם השני אין שוחט.

הדברים כאשר הוא עצמו סובל יסורים מכאבי שינים ואיבוד ממון וכדו' אינו דבר קל, אבל כאשר מזדמן לפניו יהודי המתנה בפניו את צרותיו, הוא מנחמו ומדבר על לבו שזה לא נורא, ושידע כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד ויקבל הכל באהבה...

ולדידיה פירוש הגמ' (ברכות נד, א) שחייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, היינו על רעת חבריו ולא ח"ו על רעת עצמו...

דבר זה ללמד על הכלל כולו יצא, כי יודע אינש בנפשיה שעליו לעשות תשובה, אבל קשה הדבר בשבילו לקבל על עצמו לתקן דרכיו, וקשה לו להוכיח לבני ביתו שמא יפריע לו לשלום בית, או שמא לא יקבלו הילדים את דבריו וכדו', והרב לבני עירו ג"כ נוח לו יותר להיות נעים הליכות כדי שיתנו לו יותר מעות וכדו', אבל לתקן את פאריז אין בכך כל קושי כלל, וע"ד שאמרו (הרא"ש פרק שבעות הדיינים יג) הרוצה לשקר ירחיק עדותו, שבכל מקום בואו יאמר כי כאן ישנם יהודים יקרים וטובים ורק במדינה האחרת שם טעון תיקון גדול, ואז יחבבוהו הבריות ולא יגמרו עליו את ההלל, ויתנו לו ממון הרבה.

ברם לדעתי אין הנכון כן, אלא דרך האמת היא להלל את תושבי המדינה האחרת ולומר לשומעי לקחו שבכאן כי עליהם ללמוד לקח מהם איך שהם משימים יומם ולילה בתורה וכדו', ולא להיפך.

עיקר חובת האדם – תיקון עצמו

ידוע מהרה"ק מראזלא זי"ע שאמר פעם: "כשהייתי אברך סבור הייתי כי אוכל לתקן את כל העולם, אמנם זקני ת"ח כל זמן שמזקינים

דעתם מתיישבת עליהם (קנים ו, א), ולאחר זמן חנני השי"ת להכיר כי אין זה בהישג ידי, וכי יתכן שאוכל לתקן את העולם כולו? והחלטתי שבתור רב העיר אשקיע את כל הכוחות לראות שבעירי יתנהל הכל למישרין.

כשהזקנתי יותר ראיתי כי גם היא רחוקה ממני, והלואי יעזרני השי"ת ויחנני דעה איך לתקן את כל בני ביתי, ועכשיו לעת זקנתי באתי למסקנה שהלואי יעזרני השי"ת שאוכל לדאוג לעצמי, שעכ"פ אני בעצמי יהיה כמו שצריך להיות!"...

על האדם מוטל לדאוג כיצד להלחם ולהתגבר על השונא שלו, כי מה לו עם השונא של אחרים.

וכשתביט אל הנעשה עמך תראה כי עדיין לא סיימת את המלחמה עם האויב שלך, והרבה יש עוד לפניך הדרוש לתקן ולהשלים את עצמך.

ואם תראה שעולה בלבך שאתה תוכל לתקן את כל בני ביתך, חשוב לרגע שמא נובע הדבר מחמת שיש בך מסממני זקני ע"ה אשר ככל שמזקינים וכו'. וכשאתה מודאג על הנעשה בכל העיר, אולי אות היא כי כבר גברה רוח שטות ביתר שאת. ומכ"ש אם אתה חושב כבר לתקן את כל העולם כולו, התבונן ושקול היטב האם אין זה מעצת היצר הרועה להסיח דעתך מתיקון נפשך.

זה הוא דרך התורה וכך היתה דרכם של הצדיקים הק' ההולכים בדרך הבעש"ט, וזהו דרך האמת.

ביאור הכתוב

ז"ש כי תצא למלחמה, אם אתה יוצא להלחם את מלחמת היצר, צא למלחמה על אויבך, ולא שתחפש אחר השונא של הזולת.

גפ"ת לשמה ועוד דף גפ"ת לשמה, אז תראה כי כאשר ונתנו ה' אלקיך בידך, דהיינו כשהקב"ה ישבר את חלק היצה"ר ששלט עליך, שהוא לדעתך חלק הארי, שלאחרים אין יצה"ר גדול כשלך, אזי כשל עוזר ונפל עוזר (ישעיה לא, ג), וגם היצה"ר של האחרים יכרע ויפול, ושבת שביו, שתוכל לשבות בחזרה גם את שביו של היצה"ר, ששבה את כל העולם ברשתו.

מעידן רעוא דרעוין תצא תשכ"ג

לזה נקט כי תצא לשון יחיד, להורות שאין אחריות כל העולם מוטלת על צוארך.

ואז כאשר תלחם כנגד היצה"ר שלך, ותחשוב חשבונך "הלא אינני מתנהג כיהודי, כי אינני לומד ואינני מתפלל כדבעי וכו'", ובכל יום מחודש אלול תאמר יום תהלים ותבכה בדמעות להשי"ת, ותקבל עליך להוסיף בלימוד תורה לשמה, עוד דף

להוכיח בנחת, ולבקש עזר ממעל

תר"י לפני מאה וי"ב שנים], לכן אין דעתי נוחה מזה, אלא שבטרם שתצא לריב עמהם אודות שמירת שבת מוטב שתעמוד בצד ותפיל תחינתך לקל בורא עולם שיהא בעורך שיהיו דבריך מתקבלים. ואמור בזה"ל: רבש"ע, אני הולך לעשות רצונך, אתה תהא בעזרתי למוען כבוד שמך.

ואז, כשתלך לשם ותאמר להם בנחת, יעזור לך השי"ת שכולם יהיו מקשיבים לקולך, ואם לאו, אתה את נפשך הצלת, אתה"ק.

להתפלל לה' שיתקבל תוכחתו

כי אם ישפוך נפשו בתפלתו להשי"ת ותהא לו הזכיה לכך, יהיו דבריו מתקבלים, ואם אין לו זכיה שדבריו יהיו מתקבלים מה תועלת בחילול השם שעלול לצמוח ממחאותיו, והרי בלא"ה

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו.

נגד מחאות בחזק יד

נראה לפרש ע"פ מש"כ בספר אור המאיר מהרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע (דף יח, א) מה שאמר להרב ר' ליפא זצ"ל שדרכו היתה לצאת בערש"ק קודם זמן הדלקה"ג לרחובה של עיר למחות ביד קשה במאחרים לסגור את החנויות, וביקש מהרה"ק ר"מ מפרעמישלאן שיסייע לו במלחמתו עמהם.

השיבו הרה"ק ר"מ זי"ע, כי כהיום גברה יד הסט"א למאד, ואם ילכו להלחם עמהם בתוקף ובחזק יד עלול עוד להיות מעשה שטן מצליח רח"ל ולא יפעל מאומה, ואדרבה עוד יגדל החילול השם ביותר, [וזה נאמר בימים ההם בשנת

יכולים הם לילך לבתיהם ולעבור שם על ל"ט מלאכות אחרות.

משא"כ אם תבקש מהש"ת ותשבר את כח הקליפה בודאי יהיו דבריך נשמעים, אבל לזה זקוקים לסייעתא דשמיא.

ואם יעלה בידך שיהיו דבריך נשמעים אל תאמר בלבבך כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה, אלא תדע ותזכור שאלמלי הקב"ה בעזרו לא היה יכול לו.

ביאור הכתוב

ומדויק לשון הכתוב **כי תצא** למלחמה, ולא אמר כי תלחם באויבך, שלא עליך לגמור את המלאכה של מלחמת היצר, אלא רק ההשתדלות והיא היציאה למלחמה, לומר אני הולך להשתדל ולנסות לפעול ולדבר, אבל לבדך בלעדי העזר ממעל לא תוכל לעשות מאומה.

ותזכור שרק כאשר ונתנו ה' אלקיך בידך, או אז ושבית שביו, תוכל לגבור עליו ולנצחו.

מעידן רעוא דרעוין תצא תשכ"ג

כל שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים

פראנץ יוזעף, ולא היה ביניהם מי שיודע לכתוב גרמנית.

נענה אחד המקורבים כי יש כאן בעיר עורך דין יהודי מהמתקדמים, שיודע גרמנית צחה, והוא בעל לשון, וישמח בוודאי לעזור בנדון.

קם הגאון מהר"א אסאד והתנגד לכך נמרצות, ונימק את דבריו כי מכתב צריך להכתב עם הלב, ופושע ישראל איננו מסוגל לכתוב מכתב בשפת הלב, ומוטב לכתוב איך שהוא, העיקר שיהא כתוב עם כל הלב.

המוכיח לש"ש יתקבלו דבריו

הרי שאפילו מכתב לקיסר פראנץ יוזעף צריך להיות כתוב עם כל הלב, ועל אחת כמה וכמה שאמירת מוסר צריכה להיות עם הלב, ואם אינו מקיים קשוט עצמך תחילה, לא יוכל לקשט אחרים.

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שביו.

נראה שרמז הכתוב התנאי קודם למעשה שיתקבל תוכחת האדם ויהיו דבריו נשמעים, שבתחילה יקבל המוכיח עול מלכות שמים על עצמו, ולא כמו שנפוץ לדאבונינו בזמנים הללו שכל מגולח ומגדל בלורית ומזלזל במצוות הופך למוכיח בשער, ואפיקורס למחצה כותב בעתונים דברי תוכחה תמורת תשלום.

"מכתב צריך להכתב עם הלב"

ידוע שבשעה שנאבקו החרדים והיראים במדינת אונגארן על זכותם להנהיג הקהלות עפ"י התורה והמסורה, ישבו הגאונים הקדושים, הכתב סופר, מהר"א אסאד, והרב מדאראג מהר"ש קאמאדער, זי"ע, באסיפה בווינה ודנו בנושא, והוצרכו לכתוב מכתב לקיסר

בשעה שזקה"ק הייט"ל דרש, שעמד שם יהודי אשר כיסה את ראשו בשק, והטיחו לארץ בחזקה, ובכה ביללות כאלו שבקושי אפשר היה לשמוע את הדרשה!

וזקני החסידים היו אומרים: אתם סבורים כי לא יתכן יותר מזה, אילו הייתם שומעים את הישמח משה הייתם יודעים מה פירוש לומר דרשה.

פעם אחת כשסיים זקה"ק הישמח משה זי"ע את דרשתו, וכבר עמד לרדת מהבימה, חזר בו ואמר כי הוא מרגיש כי ישנם בביהמ"ד שני יהודים שעדיין לא עשו תשובה, וזה היה ביהמ"ד גדול שהיו בו למעלה מאלף אנשים שבאו לשמוע את הדרשה, והתחיל לדרוש שוב פעם והמשיך כשעתא חדתא עד שחזרו ונתעוררו כל הנוכחים בבכיה, ואז גמר את הדרשה ופנה וירד מהבימה, כי לא רצה להשאיר אפילו נפש אחת מישראל שלא שבה בתשובה, שאסור להשאיר אף אחד בודד במקום נידח, ואם אינך יכול להעלות את כל הביהמ"ד לעולם התשובה טוב יותר שלא תאמר כלל.

ביאור הכתוב

לזה כי תצא למלחמה על אויבך להוכיח ולהשפיע על אחרים, צריך קודם להיות ונתנו ה' אלקיך, שתקבל עליך עול מלכות שמים, ועד"ש רש"י גבי בלעם (במדבר כד, י) כאן לא נאמר אלקי כמו שנאמר בראשונה לפי שידע שנבאש בהקב"ה ונטרד עיי"ש, ורק אז ונתנו ה' אלקיך ושבת שבי.

מעידן רעוא דרעוין תצא תשכ"ג

ואכן רואים בעליל כי למרות שמעולם לא קמו כ"כ הרבה מוכיחים לישראל, עכ"ז הולך הדור ויורד פלאים, כי לומר מוסר צריך להיות קשוט עצמך תחילה ולשפוך לבו כמים לפני הקב"ה ולהתחנן ולומר: "רבש"ע גלוי וידוע לפניך שכל מה שאני עומד לומר אין כוונתי לא לכבודי ולא לכבוד בית אבא", ועליו להרגיש באמת שדואב לבו על גלות השכינה ועלבון התורה וכבוד שמים, וצריך שיתכוין באמת שרצונו לעשות משהו למען כבוד שמו ית', ואז אפילו אם אין הוא נואם בחסד עליון יתקבלו דבריו על לב השומעים ויעשו בהם רושם.

לקשר השומע לעולם התשובה

שמעתי מפיו הקדוש של כ"ק אאמו"ר זי"ע ששמע מפ"ק של זקה"ק הייטב לב זי"ע בשם זקה"ק הישמח משה זי"ע שקיבל מפיו קדשו של הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע שאין לומר דברי תוכחה ליהודי רק אם המוכיח מסוגל לקשר את השומע לעולם התשובה.

ויש בזה בחינות שונות ואלפי מדרגות גבוה מעל גבוה כל צדיק וצדיק לפי דרכו.

הדרשות של היש"מ והייט"ל

ידוע שהיה לו לזקה"ק הישמח משה זי"ע כח נפלא לעורר את העם בדרשותיו, ולפעמים היה מאריך בדרוש במשך כמה שעות עד שכל הקהל נפלו על פניהם ארצה ובכו.

וגם זקה"ק הייטב לב זי"ע היה דרשן מופלג, ושמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע שראה בעצמו

ממדוי הדור הזה - הפינוק לנוער בכל תנאי

כשלמד בזשירעק, שבמשך כל זמן הקיץ היה שוכב בלילות בתוך התעלה שבצדי דרכים, במקום שהעגלות לא נוסעות שם מצא לו מקום מנוחה, כשמרוב העייפות מעבודת הלימוד במשך היום ערבה לו שינתו גם במקום ההוא, ואף לא הרגיש כשלפעמים נשפך שם מים והיה קם בבוקר כולו רטוב.

כך ישבו ושמשו אצל רבותיהם, וכל אחד התייחס אחר רבותיו שאצלם גדל בתורה, שם למד וסיים מסכתא זו וכו' וכו'.

הישיבות בדורנו; מספקים כל הצרכים ותורה מונחת בקרן זוית

לא כן בדור המקולקל הזה שמעמידים עבור הבחורים בנינים מפוארים, ומספקים להם ארוחות דשנות במינים ממינים שונים כמו בבתי מלון, עשרה 'קעסט' יונגע לייט' בדור הקודם לא אכלו מה שבחור אחד אוכל בזמנינו, כשכל דעתם שקועה אם האוכל טוב או לא, ועל הנוחות בחדר משכבם. על זה עיקר ביאתם לישיבה, ואילו לימוד התורה אינה אלא דבר צדדי, שלצורך כך נזקקים להעמיד עליהם כמה וכמה שוטרים מפקחים ומשגיחים, כולי האי ואולי יעשה טובה ויביט גם בגמרא.

לצערינו הרב אין זאת אלא דורו של שמד, אין תואר אחר לדור הזה, שנתקיים בנו (חבוק א, ט) תפוג תורה, (שבת קלח:) עתידה תורה שתשתכח מישראל.

ויתכן שגם זה אחד הטעמים שבגללם התנגד זקני הקדוש מצאנו ז"ע לייסוד הישיבות כידוע. וכן כתוב הדר בשו"ת דברי חיים (יור"ד ח"ב

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אותו ולא ישמע אליהם, ותפשו בו אביו ואמו והוציאו אותו אל זקני עירו ואל שער מקומו, ואמרו אל זקני עירו בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו זולל וסובא וגו'.

ורבו הדקדוקים באלה מקראי קודש, ויתבאר מתוך דברינו.

משימת ראשי ישיבות מלפנים

הנה בזמנינו רווחה הדעה שילד רשאי לעשות כל מה שרוצה, ולצערינו הרב זה חודר גם בתוך מחנינו; בחור היושב בישיבה, הראש ישיבה מחוייב לספק לו כל מאווייו.

אזכרה ימים מקדם כאשר צדיקים יסודי עולם עמדו בראשות הישיבה, כגון בסיגוט אצל מוחזלל"ה, ועוד צדיקים, איך שכל שיחם וסיגם היתה להעמיד תלמידים גדולי התורה, משימתו של הראש ישיבה היתה אך ורק להגיד שיעור בפני התלמידים ולבוחנם, ואילו סיפוק צורכיהם באש"ל לא היתה כלל מדאגתו.

כי באמת לא היתה להם שעה פנויה כלל לענייני גשמיות, בהיותם עסוקים כל היום בעבודת ה' בקדושה וטהרה, בעריכת תשובות להלכה, וישבו כל היום בטלית ותפילין, כל אחד לפי עבודתו ומדרגתו, והתמסרו להרבצת תורה לתלמידים החפצים לשמוע.

גם מקום ללון נזקק כל בחור למצוא לו בעצמו, זה בכה וזה בכה, על ספסלי דבי מדרשא, במרתפים, על גבי התנור ('פיעקאליק'), וכדומה.

כשלמדתי בקליינווארדיין אצל הרה"צ מוה"ר איציקל ז"ל סיפר לי מימי בחרותו,

חכמים פוחתים והולכים, כאשר חכמינו ז"ל ראו והגידו (סוטה מ:ט). וחכמות סופרים תסרח ויראי חטא ימאסו.

ובדרך צחות יורמו באומרים ז"ל (שם) ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר, על אלו הבחורים שמשוטטים מיישיבה ליישיבה, כשגמור לאכול במקום הזה הולך לו למקום אחר, אחר שעולל מה שעולל והוציאו אותו מהישיבה הוא סובב והולך לעיר אחרת במקום שאין מכירין אותו ומוצא שם את מקומו.

המחפים על מעשי הנער – גם הם אשמים

מצב זה התכוונה תורה הקדושה למנוע בכתיבת פרשת בן סורר ומורה, להודיענו שההורים והמחנכים [בדרכם הוותיקנית] הם אשמים בקלקול הנער.

על כן בנוסף לאשר ותפשו בו אביו ואמו להתודות על אשמתם, צריך להיות גם והוציאו אותו אלוקני עירו, היינו ראשי הישיבה, ועל דרך (ימא כח:) אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה היה שנאמר ואברהם זקן בא כימים, וזאת בשביל להוכיחם על שהיו מחפים על מעשיו הרעים (מתוך חשיש שהאב יוציא אותו מהישיבה...), דעל אף שהיה זולל וסובא דברו בשבחו שהוא בעל נשמה יקרה ולומד טוב מאוד.

וכן ואל שער מקומו, אצל חברי ההנהלה וטובי העיר, איך החזקתם וגדלתם בישיבה בן סורר ומורה כזה.

ועתה ההורים באים אליהם בטענה מדוע לא גליתם לנו מבעוד מועד שכל כולו שקוע בזלילה וסביאה, ולהתרות בנו שמתגדל להיות בן

סימן מז): וגם ישיבות אין מצוי במדינתנו מכמה טעמים נכונים, כאשר שמעתי ממו"ח ז"ל מלייפניק הטעם לזה, אבל יושבים חבורות חבורות בבית המדרש ועוסקים בתורה בגפ"ת, עכלה"ק. כי בעיניו הקדושים הלא ראה הכל, ואכן חזה מראש את התוצאות מדרך זה.

מלפנים ישבו בביהמ"ד רק מאהבת תורה

בעת שישבו ולמדו בבתי מדרשות, ולא סיפקו להם מזון, לא ישבו שם אלא מתוך אהבת תורה, ומי שלא רצה ללמוד פנה ויצא החוצה, בבחינת השומע ישמע והחידל יחדל. אף פעם לא באו בכפיה או בפיתויים של כסף, אלא כל הרוצה ללמוד יבא וילמוד ומי שאינו רוצה ילך לו לדרכו, וכי מה אפשר לעשות אתו אם אינו רוצה.

מאז ותמיד היו כאלו שסרו מן התורה, גם בדורו של חזקיה היה רבשקה [ישראל מומר היה (סנהדרין טו)], ובזמן הבית היו מתיונים ועוד רשעים עובדי עבודה זרה.

כיום מחבבים ומקרבים כולם

בעוד ה"ר עולם הפוך ראיתי שהישיבות הפכו להיות בתי אכסניא, כשעושים מהתורה קרדום לחפור בה ועטרה להתגדל בה, דבהיות ולצורך גיוס כספים זקוק ליישיבה גדולה עם מספר רב של בחורים לכן מאסף ומכנים כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש, וגם מכבד ומחבב את תלמידיו 'היקרים' יהיו איך שיהיו, מכריז 'בננו זה' גם על סורר ומורה, כאילו אף הוא מכלל ושננתם לבניך אלו התלמידים.

מה נאמר ומה נדבר הלא רואים את מצב הדור, איך שהתורה מתמעטת והולכת, ותלמידי

ולפִּי שחמלו וחסו על האב ולא רצו לצערו ולגרום לו עגמת נפש, לכן מדה כנגד מדה על כולם לסבול את סבלו בהמתת הבן.

להשגיח על מעשי הנער מילדותו

ומסיים הכתוב שבדרך הזה תצליח לקיים ובערת הרע מקרבך, על כן וכל ישראל ישמעו ויראו, למען דעת חובת הדבר של (משלי כב, ו) חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה, החל מילדותו להשגיח על לימודיו ועל התנהגותו איך הוא אוכל ושותה, איך הוא שוכב וקם.

ובֹּאֵי ישראל ישמעו ויראו, שעל כל אחד לבדוק בעצמו אחר מעשה בנו, ואל יסמוך על דבריהם של ראשי הישיבה.

לְפִיכָךְ צריך הכרזה בבית דין פלוני נסקל על שהיה בן סורר ומורה (רש"י), כי השי"ת נתן מצוה זו לפי שזה נוגע לכל ישראל, לדעת איך לחנך את הילדים ולהשגיח עליהם, ושכל אחד ישגיח על חברו, וכך יעזרנו השי"ת שכל אדם מישראל יוכל ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתו באהבה.

משיעור חורש"י תצא תשכ"ח

סורר ומורה. ואמרו אל זקני עירו, אלו ראשי הישיבה כנ"ל, **בננו** זה סורר ומורה, הרמז בזה על דרך שדרשו (מגילה טו) לדעת מה זה ועל מה זה, על חמשה חומשי תורה דכתיב בהן מזה ומזה הם כתובים, והיינו ואמרו אל זקני עירו בננו זה, שאמרתם עליו שהוא עוסק בתורה, בעוד שלאמיתו של דבר הוא סורר ומורה, ואני לתומי האמנתי לדבריהם והשתעשעתי בו לקנות לו מעדני שבת ובגדים חדשים לכבוד החג, אילו ידעתי את האמת הלא הייתי מטפל בו כראוי לו ולא היה בא לידי כך, ובמה שהעלמתם ממני הלא הרסתם אותי.

עַל־כֵּן גזר עליהם הכתוב ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים ומת, דיד כולם במעל הזה, הרב והראש ישיבה וראשי הקהלה וכל בני העיר, כשראו ילד שיוצא לתרבות רעה ומסתובב ברחובות ולא מיחו בו, ולא הרעישו נגדו, מדוע לא התאספו לישב ולטכס עצה כדת מה לעשות שלא יהיו בעירם בנים סוררים ומוררים, דישאל ערבים זה לזה, ועל כל אחד להרגיש אחריות עבור כל נפש מישראל שילך בדרכי התורה.

התוכן:

צא והלחם עם היצר הרע שלך

עצת היצה"ר - להוכיח רחוקים / עיקר התוכחה - לחבירו בשיבה / קל יותר לתקן רחוקים / עיקר חובת האדם - תיקון עצמו / ביאור הכתוב

להוכיח בנחת, ולבקש עזר ממעל

נגד מחאות בחוזק יד / להתפלל לה' שיתקבל תוכחתו / ביאור הכתוב

כל שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים

"מכתב צריך להכתב עם הלב" / המוכיח לש"ש יתקבלו דבריו / לקשר השומע לעולם התשובה / הדרשות של היש"מ והייט"ל / ביאור הכתוב

ממדוי הדור הזה - הפינוק לנוער בכל תנאי

משימת ראשי ישיבות מלפנים / הישיבות בדורנו; מספקים כל הצרכים ותורה מונחת בקרן זוית / מלפנים ישבו בביהמ"ד רק מאהבת תורה / כיום מחבבים ומקרבים כולם / המחפים על מעשי הנער - גם הם אשמים / להשגיח על מעשי הנער מילדותו

